

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок Ч. 16. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 223-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Кошто: П. К. О. Львів 504000
Банку Чеських Ланів
Прага „Шкода“
Рукописи не зворотять.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . . . 2.00 зоб.
Чвертьрічно . . . 15.00 „
Піврічно . . . 30.00 „
Річно . . . 50.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 дол. у че.
ХОСЛОВАЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО
КНИЖКУ 6-НИ „ДІЛО“ В ОБЕМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Змова проти уряду ССР

В НАСВІТЛЕННІ БУХАРІНА І СВИДКІВ.

ПЛАН „ПАЛАТНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ“.

У понеділок даліше зізнавався Бухарін. Він з'явив, що план „палатного перевороту“ з'явився 1929—30. рр. Ягода намагався втягнути до змови команданта Кремлю Петерсона. Проект Томського — арештувати делегатів на 17. партійний з'їзд — відкинули, щоб не обурювати мас. Бухарін не підтримував зв'язків з німецькою дефензивою ні з білогвардійською еміграцією, зате він

організував повстанчий рух на Північному Кавказі.

ПЕРЕГОВОРІ З НІМЕЧЧИНОЮ.

Бухарін знав, подібно як і Ріков, про переговори Карахана з Німеччиною. Шпигунством він не займався.

Шарангович стверджує на питання прокуратора, що Ріков і Бухарін вели шпигунську працю та підтримували контакт з польським шпигуном Бенексом, наркомом рільництва Білорусі.

Опісля Бухарін оповідає, що Троцький пів з Німеччиною переговори у справі відірвання від ССР України та інших просторів.

Права опозиція не брала участі в тих переговорах. На думку Бухаріна Троцький загнався за далеко.

ЖІНКА — ШЕФОМ ГПУ.

Опісля складає зізнання як свідок Яковлев, що була шефом ленинградського ГПУ

після вбивства Урицького та наркомом скарбу РСФСР. Вона ствердила, що — як оповідав Бухарін — змовники хотіли вбити Леніна, Сталіна і Свердлова. Бухарін заперечує: вони — мовляв — хотіли лише арештувати тих трьох червоних достойників, усуваючи уряд. Прокуратор намагається доказати, що усунути уряд силоміць — це значить убити його членів: Бухарін заперечує.

Цікаве, що Яковлева оповідає подробицю про події аперел 20-ох років, подаючи цілі цитати з розмов з Бухаріном.

ІНШІ СВИДКИ.

Вечором зізнають як свідки ліві ес-ери й комуністи, арештовані під замітом змови на Леніна: Осінський, Мещерієв і Карелін. Вони potwierджують, що Бухарін брав участь в організуванні замаху на Леніна, Сталіна і Свердлова та в замаху Дорн Каплан у 1917. р. Проект вишлов від Троцького й Бухаріна.

„ЗНАЮ, ЩО НЕ БУДУ ВЖЕ ДОВГО ЖИТИ...“

Бухарін даліше все те заперечує і твердить, що ініціатором змови на Леніна, Сталіна і Свердлова був Троцький. Прокуратор даліше намагається доказати, що палиючи замах на уряд шляхом насильства, Бухарін хотів убити членів уряду. Бухарін твердить, що під насильством розуміється також арештування. „Ось і я є предметом насильства, бо мене арештували — говорить Бухарін — а все таки живу, хоча

я майже певний, що довго жити не буду.

Большевики арештують японців на Сахаліні.

ЯПОНІЯ ПОГРОЖУЄ РЕПРЕСІЯМИ.

Японський міністр закорд. справ Гірата заявив у парламенті, що Японія мусить ужити протисовітських репресій з огляду на те, що большевики переслідують на північному (совітському) Сахаліні японських рибалок та нафтові й корабельні підприємства. Большевики затримали 9 японських рибальських човнів та арештували 58-ох японців — здебільша рибалок.

НЕ ДУМАЮТЬ ПЕРЕГОВОРЮВАТИ З КИТАЙСЬКИМ УРЯДОМ.

Опісля мін. Гірата ствердив, що тепер Японія не веде ніяких переговорів з китайським урядом і не думає їх вести, бо не хоче мати нічого спільного з Чанкайшеком.

Нов постанови румунської ради міністрів

Вчора (в понеділок) відбулося в Бухарешті під проводом короля засідання ради міністрів, на якому м. ін. рішено подбати про напругу шахів, об'єднати під спільним проводом при президії ради міністрів уряди преси, радіа, фільми й туристики та зажадати від видавництва насписів і торговельних підприємств, щоб вони виказалися, відкіля мають капітал.

Товариства, які не оголосили цілей згідних з новою конституцією, розв'яжуть.

ПОЛІТИЧНІ ПРАВА ДЛЯ ЖІНОК.

Дотепер у Румунії жінки не мали активно-го ні пасивного виборчого права: дістати його щойно завдяки новій конституції.

Німецький уряд займеться справою воєнних довгів?

Отв'язуючи торги у Ляйпцігу, німецький міністр господарства порушив справу звороту військових та сплати воєнних довгів, які Німеччина має у висліді сумної пам'яті версальського

мира. З огляду на те треба сподіватися, що німецький уряд видавляє проект конверсії позичок Доза і Йонга. Німецька преса широко коментує ту промову.

Міністр Бек у італійського короля.

Нині в год. 1045 італійська королівська чара прийняла мін. Бека і його жінку на аудієн-ції, опісля — на сілланку: вечором мін. Чіано

увадить у його честь прийняття. Крім того мін. Бек буде злиджувати деякі будівлі.

СУБОТА 12. III.

САЛЯ РІЖНОРОДНОСТЕЯ.

Студ. Драм. Студія під арт. проводом Л. Кривчицької

Дума про Нечая

істор. карт. в 4-ох явах М. Лужницького.

Початок год. 20 (8 веч.).

Білету раніш можна дістати в „Соняшнім Базарі“.

Шанування пам'яті Шевченка під окупацією.

ЯК ПЕРЕІМЕНОВУВАЛИ РІЖНІ НАЗВИ ШЕВЧЕНКОВИМ ІМЕНЕМ.

Коли на початку лютого року 1919 большевики вдерли захопили Київ і він опинився у становищі столиці „незалежної Української соціалістичної радянської республіки“, в київській періодичній пресі, зрозуміло українською: „Ві-стих“, „Вільшовику“, „Боротьбі“ стали з'являтися статті про необхідну потребу виконати те, що не виконано досі, про потребу якнайскоріше збудувати у Києві пам'ятник Шевченкові.

Ще року 1911 біля входу до так званого Ку-ленського Саду відкрили пам'ятник Олександрів-і-му роботи італійського різьбара Ксименеса. Крім постаті царя на пам'ятку низу була по-стать Росії, яку оточували в національних одя-гах постаті інших народів, причім українців чомусь то стоїть перед нею навколішках.

Всі ці постаті зникли зразом по революції, за-лишилася тільки високий і широкий гранітовий педестал. На цей педестал поставлено невеличке погруддя поета з білого гіпсу. Це і був перший пам'ятник Шевченкові в совітській Україні. По-груддя розбили денікінці першого дня по-вступу до Києва в вересні року 1919.

Не дуже то щасливо вирішено і з другим пам'ятником Шевченкові в Києві. Як відомо ще перед війною зібрано на пам'ятник поетові в Ки-єві по цілій Україні понад 177 тисяч крб., і київ-ська Міська Дума ухвалила поставити його на Михайлівській площі перед будинком реальної школи. Проти цього заперестувала куратор шкільної округи, доводячи, що перед росій-ською школою слід поставити пам'ятник комусь з діячів російської історії. Тоді серед російських коз у Києві повстала думка створити від Михай-лівського монастиря до Софійської катедрі так звану „історичну дорогу“ — обставлену з обох сторін пам'ятниками діячів „російської історії“ починаючи від Олега.

З огляду на очікуваний приїзд царя до Ки-єва вирішено на намічену для пам'ятника Шев-ченкові місці збудувати „тичасовий монумент“ пам'ятника княгині Ользі. І справді такий пам'ят-ник (треба сказати дуже негладкий) з бетону з поставами Ольги і по боках: з одного апостола Кирила і Методія, з другого Андрія Первозван-ного на постументі трох вишому від землі від-крили в прикці царя.

Постать Ольги зникла ще за першого при-ходу большевиків, а інші заставили дошкими. І ось, на цьому низенькому постументі поміж дірками руштуванням поставлено невеличке по-груддя Шевченка. Воно постало недовго, бо большевики зрозуміли всю ніжковість такого „пам'ятника“. Вишавала поетову пам'ять нове окупантська влада, переіменовуючи старі, уста-новлені за царату, назви київських вулиць. Це зроблено досить удатно: на бульвар Тараса Шев-ченка переіменовано одну з найкращих вулиць Києва — Бібіковський бульвар, названий та-колись у честь одного з прибічників Миколи І. київського генерал-губернатора за тодішні-х часів — Бібікова, лютого ворога Шевченка.

повідомляємо шановних передплатників
що з днем 15 березня ц. р.
СТРИМАЄМО
дальшу висилку „ДІЛА“
ВОІМ, ЩО ЗАЛІГАЮТЬ З ВИРІВНАННЯМ ПЕ-
РЕДПЛАТИ

країни. Цим переіменуванням особливо пиша-
лася совітська періодична преса, підкреслюючи,
що назвати іменем поета революціонера вулицю
можна тільки за часів „робітничо-селянської“
влади.

І може було деяке аднування, коли заявила
тоді притатка, що ще за радянських сімде-
сятих років XIX. віку тодішнім свідомим україн-
ським одиницям покласти владити на те, що
надали назви трьом сусіднім вулицям: Тарасів-
ської у честь поета, Панафійської у честь Куліша
і Микола-Ботаничної у честь Костомарова.

Київському оперному театру, розмірно
новому, (бо збудованому в році 1901), надали
більшешанний назву державного театру імені
Львівського, колишній театр Союзівця, оди-
ноток оперного, названо театром імені Леніна,
і найменший, старенький театр, колишній цирк,
таж звався театр Бергоніє на колишній Фун-
дуківській вулиці переіменовано на театр іме-
ні Шевченка, де всередині, проти сцени пови-
шено величезний портрет поета, невідомо дубо-
чу копію з портрета роботи Рєпіна. У цьому
театрі раніше грали українська драматична тру-
па теж імені Шевченка, потім цю трупу пере-
творено на український драматичний державний
театр імені Шевченка з осідком у Полтаві і Ка-
теринославі, пізніше Дніпропетровську (обидві
назви чужі, окупаційні!). Театр цей передали
щойно організованому цивільному „Березіві“
з Лесем Курбасом на чолі.

За Шевченкових днів року 1923 „Березів“
виставляв прем'єру „Гайдамаки“. Це була правда
трохи стилізована, трохи пристосована до то-
дішньої „революційності“ переробка з Шевчен-
кової поеми, але без жалю до каліцтва його,
яке трапилося вже згодом і вистава була, як
то кажуть, анца за всіма похвали. Тоді у пресі
почали дунити голоси (а було це за часів украї-
нського „псевдоросійського“), що в Києві, цьому
„культурному Донбасі“ України, українська тру-
па грає в найгіршому театрі. Отже „Березів“ пе-
реведено до театру імені Леніна, а театр імені
Шевченка відідали російській драматичній тру-
пі. З часом „Березів“ забрали до Харкова, то-
дішньої столиці, а на його місці почала грати
київська державна українська драматична трупа
імені Франка з Гнатом Юрою на чолі, а пор-
трет Шевченка в цьому театрі його імені мусів
дивитися на всієї російські пєси.

Надали імя Шевченка також у Києві... лі-
карні для божевільних, відомі колись під на-
звою „Крилатки“. Навіть у совітській пресі тра-
плялися здивовані запити, що спільного між
Шевченком і лікарнею для божевільних?

Перетворивши першу київську гімназію ім.
Шевченка на першу трудову школу, нова влада
ласкаво залишила за нею назву Шевченківської.
І хоч що школу в її закутку, в будинку колиш-
ньої лікарні колишнього Покровського, так
званого у Києві Книжничого монастиря, зали-
шили за перших часів майже на поталу долі,
батьки учнів, учительський склад вирішили самі
собі дати раду. Гасло було працювати так, щоб
школа була гідна свого патрона. І це вони вико-
нали на 100 відсотків. Незабаром школа ця ста-
ла найкраща, зразкова у всій Україні, повстала
ціла література про неї, і вже совітська влада
пишлася нею, надсилала туди екскурсії озна-
йомлюватися із станом навчання і виховання
в ній.

На першому місці в школі був культ Ше-
вченка...

І майже весь учительський персонал школи
опинився на лаві підсудних підчас історичного
судового процесу Союзу Визволення України...

А восени 1929 року вбито в цій школі суто
українську душу, поховано школу її назви
і навіть змінили її нумерацію...

Надали імя Шевченка і колишньому міс-
ком музею на колишній Олександрівській
вулиці. На чолі цього державного вже музею
імені Шевченка став академік Микола Білашев-
ський, найближчий, так би сказати, сусід
неблизького поета, бо збудував він собі вже дав-
ньою хатку на сусідній з Шевченковою горою,

Княжий. Там його і поховано по його смерті.
І травня року 1925 селяни докопалися сім на-
шкою могили Шевченка біля Канева нібито з
власного почину зняли хрест з цієї могили. Той
великий хрест, що його спорудив колись відомий
український меценат Василь Тарновський,
той великий хрест, що разом з могилою і всією
горою творив грандіозний, далековидний па-
мятник поетові...

Влада пішла назустріч „волі народу“, зро-
уило заапробувала цей учинок і збудувала на
могили інший пам'ятник. І-го липня його від-
крили. Треба сказати, що свято вийшло досить
імпозантно. Народу було дуже багато, пред-
ставники від уряду, київської, місцевої влади,
червоної армії, капота „Думка“, військові ча-
стини, безліч селянства, тощо. Було багато про-
мов і не можна заперечити, що у всіх тих про-
мовах чути було справжній пієтизм до Великого
Неблизького. Віддаємо і данину сучасному, го-
ворили, що царська влада тільки гнітила мо-
гили поета хрестом, а пам'ятник йому поста-
вити спромоглася щойно совітська влада. Але
не мистецькі і не любовно-нахлисті руки ство-
рили цей пам'ятник. Це був не дуже високий
обеліск з якогось білого каменю з таким самим
погруддям поета на ньому. Пам'ятник цей якось
не гармонізував з довкола місцевістю, був
цілком невідний адепата, і Шевченкова могила
втратила свій попередній, справді величний
вигляд.

Надавали імя Шевченка різним установам
та місцевостям за перших часів дуже часто.

Так аленігородський окружний зїзд рад ви-
ніс постанову про переіменування назви округи
на Шевченківську. Це задоволено, але потім
підчас різних адміністративних реформ назва
ця зникла. На Конотопщині було село Гирівка.
На хуторі під цим селом зяжджало колись Ше-
вченкодоАфанасії Олександрівні Лазаревської, цієї
„божественної бабусі“, яку він так називав у
своєму щоденнику, матері шістьох синів —
близьких приятелів поета. Збереглася в цій са-
дибі стара повітка, де ночував Шевченко. До-
сить довго можна було розібрати на величній
старовинній тополі в густому садку — де як і
колись на весні хрусті над вишнями гудуть —
монотонно з двох літер „Т“ і „Ш“, що її вирізав
там власноручно поет...

І гирівська сільрада винесла побажання, щоб
село переіменували на Шевченківку. Це задово-
лено, а в старій садибі з садом утворили заповід-
ник імені Шевченка. Управляти цим заповід-
ником влада доручила онуці А. О. Лазаревської
— Ганні Олександрівні Осадчій, хоч це і не пе-
решкоджало владі позбавити паню Осадчу ви-
борчих прав і час до часу заарештовувати її, як
колишню помічницю та контрреволюціонерку.
На перших кроках нова влада навіть декрету-

З польської преси.

„Слово Народове“ не хоче...

„Слово Народове“ знайшло нову велику
українську небезпеку. Подумайте: „УНДО про-
ектує кинути до Львова пів мільона людей“. Та-
ким підзаголовком скрівав цей наш невтомний
прихильник своєї статті п. н. „Кольосальна
українська маніфестація, яку підготували у
польському Львові“.

Довідаємося, що т. зв. українські або,
докладніше українські чинники підготували
українську маніфестацію у Львові у днях
5-го і 6-го червня ц. р. Ця маніфестація —
це адний український товариш „Соція“,
що його вже рік підготували і т. зв. все-
народний адний з нагоди 70-ліття Т-ва
„Просвіта“. Роблять заходи, щоб у цих
святках взяв участь також „Луг“ масова ру-
ханкова організація, при чому патронат
над цією перебіркою: митр. Шептиць-
кий і партія Ундо“.

„Слово Народове“ бе на тривогу, бо —
як пише — „українські чинники імовірно дістали
яке довіря на цей зїзд і то просто з Варшави.
Це тим більше небезпечно, що „цей адний має
перейти всі дотеперішні українські масові ви-
ступи“, що „Соція“ наказав, щоб у адній взяли
участь усі члени, якісх їх виключать з това-
риства“, що „Соція“ має двадцятьлітка тисяч
членів, „Просвіта“ — ж це наймасовіше украї-
нське товариство, що має кількосот тисяч чле-
нів“ і т. д. Але найбільше небезпечна ось у чому:
„На вський випадок до руських сел
іде зїзд під гаслом: Пів мільона украї-
нців має прийти до Львова дня 5-го червня.

вела день 11. березня як день пам'яті Шевченка,
як революційне свято, але згодом і це свято
зникло. Р. 1926—1927 на київських вулицях
з'явилася прем'єра-картина у двох серіях (Ше-
вченко“, а в ній анівілено життя поета від дити-
ства до смерті. Дуже добре грав у ній артист
Вучич. Фільм мав великий успіх, але згодом
зникло з екрану, а про фільм на Шев-
ченкові сюжети і чуток навіть не було.

На Крещатикському завулку, колишній Ко-
зачинський, в будинку року 1927 під ч. 8а дерев'яний
будиночок, в мансарді якого року 1946 встанови-
ли пам'ятник Шевченку. В цьому будиночку в сім'ї київ-
ської встановлено музей Шевченка, де показують
його і творчість поета. В мансарді підтереної кім-
нати Шевченка.

Пропам'ятні дошки прибито в Києві на бу-
динках: під ч. 11 на Георгіївському узвозі, а
перед перебудованим мешкан Юхим Ботвин-
ський, приятель Шевченка, в якого у серпні
1859 р. гостював Шевченко і до будинку під ч.
10 на Орининському завулку, який належав ти-
телеві Іванові Юсєвич Красковському і в якому
виставлено пам'ятник Шевченку.

Усе це зроблено заходами Київської філії
Науково-дослідного Інституту ім. Шевченка, з-
твореного в роках 1927-1928...

І щойно 24. березня року 1935 совітська вла-
да відкрила в Харкові пам'ятник Шевченку. Це
своєї промови з цього приводу Затонський ви-
ніс більше говорив про Постишева та його ро-
боту для України, ніж про Шевченка. Будуть
тепер пам'ятник Шевченкові в Києві, а також на
його могилі, яку цілком впорядкують.

І врешті ще про один пам'ятник Шевченка.

Говоримо про видання його творів.

Видатися, правда, там маведені всі твори
Шевченка, але так поволі, що навіть, коли
його закінчать. Зате популярних його ви-
дань, все менше і менше. Ще за часів царст-
вувати присуд знищити частину Шевченкових
творів, заборонивши їх друкувати і в видавницт-
ві чимало білих плям, місць, відмічених арештом.
Але завжди місця затиснуті країнами ще не-
дуже поширюються між читачами. Отим
панська влада на Україні вирішила цілком
згніти: для чого викидати з Шевченкових
небезпечний місця і тим зертати на них, коли
значно простіше можна їх переписати,
зфальшувати і вкласти в нібито Шевчен-
кова поетичний зміст. Чи треба для цього
ментарі?

Одне можна сказати: Шевченко це шир-
ний для окупаційної влади на Україні
ліска, як слово „Україна“, як форма. Але
зміст уже став занадто для неї небезпеч-
ною цей зміст або не показує або фальш.

Інакше встановує велику людину влас-
но да інакше ворожа

З дальших ревелцій „Слова Народового“ довідуємося, що не вважаючи на жертви між окремими українськими групами, ніхто не робитиме перешкоди акції УНДО, бо „всім якнайбільше залежить на маніфестації сили українства у Львові“.

„Участь у акції мають взяти не тільки члени згаданих організацій, але також спеціально організовані групи. Найгарячішу підготовку можна заприїмтити у ставленні до воєнних дій, звідки в деяких випадках вибираються до Львова майже цілі села. Підготовляють багато груп у регіональних одягах, при чому ця підготовка така інтенсивна, що вже сьогодні забракло матеріалів на однострої та народні одяги“.

Як це добре, що „Слово Народове“ про це написало. Мануфактурні фабрики у Бельську та Лодзі будуть йому невимовно вдячні. Вони

напевно вдєсятеро збільшать пропозицію і розбитимуть на три зміни тільки матеріали на со. кільські та лутові однострої, ну і на народні й регіональні одяги. Чи уявляєте собі, яка поправа конюнктури готова прийти? Хто зна, чи не доведеться ще й інші фабрики перемістити на мануфактурні? А тоді безробіття зникне, як сніг на весну.

Це, так сказатиб, конюнктура в господарській діяльності. Та це „Слово Народовому“ не промовляє до серця. Бо:

„Становище польської опинії супроти цієї української підготовки ясне: польський Львів не може бути ареною українських маніфестацій, міркуємо теж — не вважаючи на українську підготовку, що так не буде!“

Ясно! Нічого з того всього не буде. Бо „Слово Народове“ не хоче. Крапка.

стає шораз хиткіший, шораз частіше маємо до діла з тривожними звістками, від яких громадянство вже відвисло. В умах збільшується хаос і фермент. В різних, протилежних собі, політичних середовищах, ладуть спори та внутрішні боротьби. Мало що не всі чекають чогось, що має прийти, кожний чекає чогось іншого, а в суті речі ніхто не знає, що прийде. Політичне життя сьогоднішньої Польщі — це життя у жалді. З намулу теперішніх суперечностей шораз виразніше вирінає примара типової польської анархії, тобто боротьби усіх з усіми, боротьби безсилля з безсиллям, боротьби без великої провідної ідеї і без надії чистебудь перемоги“.

ПРИКОРДОННИЙ ТЕРЕН.

Сен. Міхальський затронує у своїй промові справу східних окраїн держави: „До східних окраїн відноситься все ще як до прикордонного терену, що не дає поля для приватної ініціативи. Мусимо знайти спільну мову. Тоді розв'яжемо меншинну проблему на наших східних окраїнах. Це ніщо інше як тільки коротковорість — твердити, що на терені Валєнщини й Новгоро-денщини нема нікого, що говорить по білоруськи“.

НА ШЛЯХУ МРЯЧНОЇ КОНЦЕПЦІЇ.

Сен. Міхальський вважає, що шлях, яким сьогодні йде влада, не доведе до цілі, тому треба вибрати інший шлях.

„Після струсу, яким був візхід великого маршала — говорив сенатор Міхальський — перед Польщею станули два шляхи: або знайти нового провідника або йти збірним зусиллям. Тимчасом замість літи шляхом конституції ми ступили на шлях мрячної концепції і тримаємося її цілий рік. Попри уряд Річнеспольної повстала група, що має виконувати владу. Вчорашній 5-й точці конституції закладали від громадян, щоб вони захватили власне думання і підпорядкувалися якійсь надзвичайній організації. Ми були свідками як шеф „Обозу“, що не має ніякої сражкї в державному житті, бере участь у

Припинили діяльність читальні „Просвіти“ у Павлокомі.

Виділ читальні „Просвіти“ у Павлокомі, березького повіту, дістав від повітового староства у Березові писемо з повідомленням, що староство припинює діяльність читальні за те, що вона у своїй діяльності не трималася меж, означених статутом. Одночасно староство підкреслило, що хоч виділ читальні прислугує право вносити відклик до воєводства, проте це право не стримує рішення староства. Це рішення моглоб утратити обов'язочу силу шойно тоді, якби воєводство до двох місяців після того рішення не розв'язало читальні.

Виділ читальні вніс відклик до львівського воєводства, подаючи в ньому, що за час 32-літнього існування читальня „Просвіти“ у Павлокомі вела завжди працю тільки в рамках свого статуту. Заклади, на підставі яких припинено діяльність читальні, не мають, як виходить з відклику читальні, ніякої основи, бо читальня ніякої протистатуткової діяльності ніколи не вела та все придержувалась точно постанов статуту.

Алькоголізм стелить ліжко сухотам.

„Наша політична розмова з урядом“.

СЕНАТОР ЛУЦЬКИЙ ПРО ПОЛІТИКУ ТЕПЕРІШНЬОГО ПОЛЬСЬКОГО УРЯДУ У ВІДНОШИНІ ДО УКРАЇНЦІВ.

В понеділок, 7-го ц. м., відбулася в сенаті генеральна дискусія над бюджетом. Вже у вчорашньому числі „Діла“, у вістках з останньої хвилини, дали ми коротеньку замітку про те, що деякі промовці гостро критикували уряд, особливо за його внутрішню політику, зокрема за політику у відношенні до національних меншин.

ЩОРАЗ ХИТКІШИЙ ГРУНТ.

Обговорюючи внутрішню політику сен. Слівський сказав: „Грунт, по якому ходимо,

ПОСЕЗОНОВА ВИПРОДАЖ

ПЛАЩІЗ І РАГЛЯНІВ

ШАПИРА вул. Личаківська ч. 1

М. РУДНИЦЬКИЙ.

ЗБУДЕНІЛІ ШЕВЧЕНКОВІ РОКОВИНИ.

Знову роковини Шевченка? Без округлої дати, звичайні, щорічні. А що пригадуємо їх щороку то вже арижери деяких Шевченківських свят починають добирати навіть поодинокі роки з життєпису поета, щоб мати „овнілейні“ цифри з п'ятками і зерами на кінці.

З одного боку часом десь чути голос, що пора б скінчити з добою, коли поезія та життя Шевченка були зброєю національної та освітньої пропаганди, бо ми вже вирости з неї. — з другого не маємо чим заступити таких традиційних свят шораз нудніших, шораз більше анекдотизованих.

Оз минулого року святкували роковини М. Шашкевича. Писали статті, промовляли, збиравали достойників на академію, але „Русалки Листривої“ ніхто не передрукував; ніхто і не згадував, як виглядає та книжечка, яку мало хто бачив.

Не можна мати претензії до нашого громадянства, щоб воно читало бодай раз на тиждень Шевченка, як англіїці біблію. Кдиськія читали (бо мусять) молодь у школі — скрізь, але скандинави школи фратіуза не читає поезій В. Гоголя, англіїць не читає Байрона, німець не читає Гете, ані італієць Леопардія. Архитвори великих національних поетів спочивають у бібліотеках і чекають на спеціалістів-літературознавців, критиків, професорів, поетів.

Не треба обурюватися, що і в нас не інакше. Коли є земляки, які впевняють, що „Кобзар“ був їх настільною книжкою, то це тільки доказ, що вони не мають вуха ні серця для поезії. За їх читання „Кобзаря“ для приємності і з захопленням, можна його вивчити напам'ять на ціле життя.

Згадаймо вишнєткове становище Шевченка в нашому національному відродженні. А

проте наша пошана для нього не відповідає ні трохи цьому вишнєтковому становищу. У таких часах як вишнєткі, коли що-місяця якесь товариство організує роковини собі або якомусь достойникові і що-року кілька разів повторюємо ювілейне вшанування — штучне, вимушене і беззмістовне, як усі ювілейні програми. Шевченко заслуговував би арешти на те, щоб до нього приїжджали мірку великих європейських поетів.

Роковини великих європейських поетів у їх рідних країнах — рідкі, як поява великих поетів і поява безсмертних творів. Тільки великі артисти десь колись уміють передати зі сцени привабу і міць їх почувань, — тільки великі критики зніють відкрити нам деякі таємниці їх творчості, а ми, пересічні читачі, розгортаючи у зрілому віці випадково якусь сторінку їх давніх читаних творів, тільки часом задумуємося чад дивним враженням, що залилося з якихись нашими особистими переживаннями.

Чи ви справді вірите а те, що можна щороку в усіх органах нашої преси і в усіх салях, де відбувається Шевченківський концерт почути щось таке, що змішувалоб наше захоплення поезією нашого найбільшого поета? У готових надрукованих уже студіях найбільших шевченківознавців знайдете тільки те, що вони передумали про Шевченка: коли захочете позичати в них думки, можете наслідувати тільки наших іданих школярів, які на завдану тему мусять про Шевченка витиснути з себе дві-три сторінки, над якими їх учитель, обкладений підручниками, мусів би не менше пам'ятитися!

Думки про великого поета можуть родитися тільки під безпосереднім впливом лектури. Вони не можуть родитися раз на рік в означений день, ані на домагання святочного комітету, ані на власне бажання.

Чи хто вірить в оману святочних красномовців, буцім-то думки про поета кинені у масу починаються до того, що слухачі починають почитати? Чи навіть хто вірить у те, буцім-то сотні тисяч примірників „Кобзаря“ розліїлися між нашим загальом?

Якби ніяка роки тому наші наддніпрянські земляки не були організували власними силами при Українському Науку Інституті у Варшаві перше повне видання творів Шевченка, то ми й досі не зналиб, кілька томів таке видання може мати. Від смерті Шевченка всі такі галицькі видання були куці, пообрізувані і без коментарів... як галицьке життя.

Чим більше ми читали і чули думок про Шевченка, тим більше відчуваємо потребу підлатити струмені особистих вражень, коли беремо в руки його твори. Оригінальних образів і надхненних поривів поета не можна заступити міркуваннями ні висновками. Та мало вірити в животворну міць поезії. Вона-ж зовсім різна для одних, що сприймають її наскрізь іди відуально, відповідно до потреб тих рідких хвилин, коли беруть у руки літературний твір, і різних для загалу, що не відчуває, бо не має змоги відчувати ріжнїці між голосними актуальними покликами громадських діячів і якордани самотної Музи.

Велика це радість для людей закоханих у літературу, коли такі рідкі зразки поезії як „Кобзар“ відбиваються не меншою дуною, як промови диктаторів із балканців перед багатотисячною юрбою. Але і нема причини сумувати, коли „Кобзар“ зазнає вже тої самої долі, що неолати теїр найбільших європейських поетів. Не треба тільки підтримувати оману, що втримуємо свого великого національного поета на педесталі, коли ставимо на естраді його бюст або обвішуємо його портрет вишнєткими рушниками. Пошани для літератури і захоплення творами письменника не всі можуть у громадянстві анісловжувати однакою, коли не громадянство складається з маси, яка готова йти за будьким покликом зрадагованим у найгіршій прозі з будькими підписами і з одніми, які відчувають ріжнїці між прозою і поезією, твором і макулатурою, графоманом, талантом і гениєм.

КУПУЙТЕ КНИЖКИ ВИДАВНИЦТВА „ДІЛО“

Не зводіайте з присягою дару на козку
Рішнів Школ, бо кожна проволочка приносить
шкоду ній необхідній українській встанові су
часної доби!

Ясно я рішуче зложили ми заяву у справі
мі, як оборонної сили держави. Від нас
линули перш датки на Ф. О. Н. Здаємо собі
раву, що наше становище скріплює починан-
польської держави на відтинку закордонної
ітики. У соймі почули ми слова промовця,
о найбільшим порогом держави є митрополит
єпископський. ба. що більше, що він є патроном

Найкраща подяка Рідній Школі за святочні бажання приходять чеком Рідної Школи.

Сторінка без політики.

Драматична погоня за автом чоринців.

Робітники трикотажної фабрики Гастона Вердіє у Фер Шампенуаз сполошилися в 5 годині ранку трьома жорсткими чоловіками, що грабили склад. Злодії втіли втекти до авто, яке ждало на них біля воріт фабрики і відіхали „повним газом“.

Робітники счинили аларм і дали знати телефоном до жандармської станції, яка у свою чергу поспішила всі довозили станції. На дорогах установили негайно рогацьки. Першу рогацьку у Фертіє-Гоше бандити просто розбили, кинувши на неї повним розгоном своє авто. Тоді жандармерія мусила мобілізувати поліцію чотирьох сусідніх департаментів.

Почалися драматичні дорі, які закінчилися смертю одного жандарма. Та й один із злочинців загинув у бою з поліцією, один важко ранений, шостий третього вдалося поліції вхопити.

Нема доброго снідання
без кава з цукорією

ЛУНА

— яку виробляє єдина —
українська коопер. фабрика

Суспільний Промисл

Львів 24, вул. Жовківська ч. 188

Лови на бандитів

Дорога, на яку запернули злочинці, розбивши першу рогацьку, вела до містечка Кульоміє. Жандарми розмістилися на передмісті. У середмісті перевелися „боевих операцій“ взяв на себе комісар Люїсін.

У віддалі кілометрів від Кульоміє стоїть малий гайок. Бандити заармилися в ньому жандарма Буєно, якого вислали туди на стежу. Буєно не встиг ще навіть набити свій крик, як його вже поцілила куля бандитів.

Злочинці зрозуміли, що їм не вдалося вже далеко втекти на вті, якого опис уже скрізь по-

ліція переслала. Тут покинули авто в гайку, коло трупа вбитого жандарма і самі пустилися пішки у напрямі Кульоміє. По дорозі стрінули вони пекаря, який возив хліб на своїм вантажнім авто.

До пекаря звернувся дула трьох револьверів.

— Заази з машини, чи — то смерті!
Бандити сіли на авто відіхали повним розгоном у напрямі Кульоміє.

Бій у центрі міста.

Жандарми, які зорганізували в місті облаву-прейшу, не могли спершу зрозуміти, чому пекар жене своєю машиною зі швидкістю 80 км. на годину. Вони ледви встигли відсунути на бік, щоб пропустити авто бандитів. Виявляється ніхто не відважиться, бо в місті було під час погони багато робітників і жінок.

Комісар Люїсін почув аларм свистки. Десять секунд пізніше авто відхало в головному пласку міста. Комісар та один поліцейський почали стріляти. Бандити відстрілювалися з ручних скорострілів та автоматичних пістолів.

Авто застрягло в бічну вулицю і бандити втекли утретє від поліційної погоні.

Кривавий епізод.

Телефони почали нагально алармувати усі сусідні поліційні станції, щоб воно не було, рішуче задержати вантажне авто пекаря, яке стало павидирником бандитів. На вулицях поуставили справжні барикади. В 9 годині ранку авто затрималося при одній із таких перешкод у Ребе. Перебитися крізь заставу не було змоги.

— Будемо боронитися — крикнули бандити. І почали знову стріляти. Вони зранили одного жандарма в ногу. Однак він, не зважаючи на біль, скрився за залізобетонний стовп і почав обстрілювати бандитів. Стріляв він цілком. Одного з бандитів убив, другого зранив — третій бандит сам піддався.

Десять хвилин пізніше раненого бандита відставили до лікарні, арештованого перевели до поліційної станції на саїство.

Арештований був робітником, який 5 мт працював у загаданій фабриці Вердіє. Він заперив, що не знає прізвищ двох інших бандитів. Він мав їх тільки як „Бебе“ і „Перо“.

Вони познайомилися недавно і рішили ограбити фабричний склад. Вони приїхали автом із Парижа і взошлися до фабрики, однак їм не пощастило.

Клопіт із метрикою.

До кімнати невеличкої гостиниці в шотландському містечку Берг заступав інспектор Скотленд Ярду. В тій кімнаті мешкала молода німкеня Магда Воброк, яка кілька днів тому приїхала з Німеччини.

— Я мушу перевести у вас ревізію — заявив інспектор.

— В чомуж ви мене підорваєте? — запитала збентежено дівчина.

— У шпонажі.

Не зважаючи на протести молодої дівчини, поліція перевела ревізію у всіх її речах. Відтак відвезли її до лікарні й перевели при ній особисту ревізію.

Однак ревізія не дала ніяких вислідів. Після викликання цілої справи полковник „Інтелігент Сервіс“ особисто перепросив Магду Воброк і її випустили.

Щасна хатина. Як згодом виявилось, молода німкеня приїхала з Німеччини, щоб у Берті

дістати метрику своєї бабусі, яка була родом із Берту. Дівчина мала вийти в Німеччину заміж і мусила довести, що її бабуся була арійкою. З тої причини приїхала Магда Воброк до маленького шотландського містечка.

Клюб „добровільних тіток“.

бувають різні надивинні клоби на світі. І одних клобів шукають люди розваги, а інших товариського спілкування, яке заступає їм родинне життя, інші закладають різні клоби просто для своїх заваганок. Найоригінальнішим клобом у світі може почитатися цей клоб не Америка, лиш Полуднева Африка, а саме її провінція Преторія. Там оснували новий клуб, який має справді дивину і при тім оригінальну назву: „Клуб добровільних тіток“. Новий клуб має від цього пору вже 40 членів, які згуртувалися лиш тому разом, що мали забагато вільного часу. Цілий цього клубу рішав вель-

свій вільний час присвячувати дітям, очевидно чужим, бо хто має свої діти, напевно не буде жадуватися, що має забагато часу.

Отже, „добровільні тітки“ будуть опікуватися дітьми, які лишається сама вдома, коли родичі йдуть до праці. Родичі посилають повідомлення до клубу й негайно приходять добровільні тітки до дітей і їде з ними на прогулянку про те, щоб діти знали з ними пору обід, підвечірок і щоб у відповідній годині йшли спати. Однак „тітки“ застерегали собі вільний час від год. 7-го веч. Ясно що „клуб“ лишається зовсім без грошей.

ВЕСЕЛЕ.

БАТЬКО І СИН.

— Татку, ця задача, що ти мені вчора зробив, була зла.

— Прикро мені синку...

— О... не переймайся, таточку, цим... Інші батьки також не написали ліпше задачі.

ГОВІРЛИВА ЖІНКА.

— Чи твоя жінка багато говорить?

— Багато? Якби я раптом знав, то вона запримітила б це щойно по тижневі.

ВАРТІСНА ПАМ'ЯТКА.

— Підчас моєї подорожі по Італії, придбав я собі прегарну пам'ятку: нічне перо, жим Данте писав свою „Божественну Комедію“.

— Алеж тоді ще не було „вечірніх пер“.

— Егеж, саме воно й тому таке вартісне!..

НАІВНА ЧИ БЕЗЛИЧНА

— Оцеї вазон упав мені на голову з вашого балконику.

— Ох, дуже мені приємно, що ви самі погрудилися... Я була би післала дітей, щоб вони його принесли на гору.

ПІДЧАС ТАНЦЮ.

Якийсь добродій танцює і весь час говорить до своєї партнерки:

— Перед тим танком з вами, мого життя було справжньою пустинню.

На те вона іронічно:

— Тому теж ви й танцюєте як веролод.

ДИТЯЧА ФІЛЬСОФІЯ.

Учитель: „Якщо твій батько, Славице, буде давати й відложити кожного місяця по 20 зол., що він буде мати за 8 місяців?“

Учень: „За всім місяцям буде мамуся мати нову сукню“.

ПРОПОВІДЬ ПРО ОЩАДНІСТЬ.

Пастор у Шотландії до пастиря: „Сьогодні йдеш з такою перед проповіддю.“

Пастир: „Чому?“

Пастор: „Бо я говоритиму їм про ошадність“.

ХТО СІЛЬНІШИЙ?

— Тут написано, що ми жінки відважніші від мужчин.

— Сміється, але жінка боїться навіть миші.

— Слушно. Але тієї самої жінки боїться П чоловік.

ЗБАЛАКАВСЯ.

— Як ти станеш моєю жінкою, то віднини мужчина не посміє тобі навіть волоска з голови зняти.

— Чи ти, Ромку, хочеш цим сказати, що я не піду більше тоді до фризера?

НЕМА РАДИ.

— Як тобі подобається ця краватка, що мені її купила моя жінка?

— Зовсім не подобається.

— Мені теж, але мушу її носити... Нема ради!

— Чому, можеш собі запусити бороду.

ЗНАЄ.

— Чи знаєте фільму: „Бажання гарної пані“?

— Ні, фільми не знаю, але бажання — так.

НЕМА СТРАХУ.

— Що я чую? Ви хочете повинчатися з нашим субльокатором? Адже він такий білий як церковна миш. З чого ви будете жити?

— Ах, він мені стільки винен за чини, що ми зможемо за ці проші зовсім добре перші роки жити! Аетім... як ми поберемося, то він заощадить на чини.

ТАКОЖ СТУДІ.

— Я також студіював замолоду.

— Що право, медицину?

— Ні, стравописи.

НАЙВАЖЧА ПРАЦЯ.

— Кожного ранку перед сніданням маю найважчу роботу цілого дня.

— Щож ти робиш?

— Намагаюся звести з ліжка.

НЕПОРОЗУМІННЯ.

— Підсудний, отже ви поцілували позов'ялицю і коли вона почала плакати, ви й поцілували другий раз.

— Так паче судді! Я думаю, що вона плаче з радости!

Діаом ушануйте пам'ять тих, що своїм зусиллям та героїчними поставили нас у цей момент.

